

Nr 25

Utlåtande i anledning av väckt motion om åtgärder för att tillgoda kravet på diskretion vid postförsändelser från polismyndigheter m. fl.

I en inom andra kammaren väckt och till allmänna beredningsutskottet hänvisad motion II: 24 av herr *Wiklund* hemställes, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder — i första hand genom utredning och vid behov förslag till riksdagen — för att få till stånd en sådan ordning vid befordran av postförsändelser till enskilda personer från polismyndigheter, domstolar och åklagarmyndigheter (ev. även från andra »känsliga» statsmyndigheter, som inte redan själva vidtagit dylika åtgärder, t. ex. delgivningscentraler), att utomståendes möjlighet att draga slutsatser rörande karaktären av den avsändande myndigheten så mycket som möjligt försvåras.

I motionen anföres, att meddelanden till enskilda personer från polismyndigheter eller domstolar i många fall sändes per post som tjänstebrev med utsättande av den avsändande myndighetens namn, vilket kräves för att försändelsen skall gå som tjänsteförsändelse. Även vissa andra myndigheter sänder meddelanden på enahanda sätt. Ibland användes öppet brev eller brevkort.

Motionären anser det vara ett minimikrav att man använder slutet kuvert. Många kommunala myndigheter — vilka ej har tjänstebrevsrätt utan måste frankera — använder dessutom camouflerad avsändaradress, och samma metod använder kriminalvårdens organ, fast de har tjänstebrevsrätt. Motionären diskuterar därefter olika metoder, varigenom avsändarens identitet skulle kunna döljas.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från rikspolisstyrelsen, kriminalvårdsstyrelsen, socialstyrelsen, poststyrelsen, Stockholms stads barnavårdsnämnd samt häradshövdingarna i Nyköpings, Villands och Piteå domsagor.

Rikspolisstyrelsen framhåller, att påståendet att myndigheter inom rätts- och polisväsendet sänder meddelanden av grannliga natur som öppna brev eller brevkort torde sakna täckning i de faktiska förhållandena. Då det gäller meddelanden exempelvis att ett pass eller intyg finnes att avhämta synes ett brevkort icke innebära någon olägenhet. Styrelsen kommer att tillse, att

meddelanden som kan anses besvärande för mottagaren inte skall sändas annat än i slutna brev.

Med hänsyn till mängden av de meddelanden av skiftande slag, som polismyndigheterna har att distribuera, torde allmänheten vara väl medveten om att tjänsteförsändelse från dessa myndigheter ej nödvändigtvis måste innehålla handlingar angående brott. Endast i rena undantagsfall kan avsändarbeteckning medföra olägenhet av någon betydelse för mottagaren. Dagligen inträffar att hundratals personer rekvirerar blanketter per telefon hos polismyndigheterna, fast de vet att de får motta en tjänsteförsändelse med polismyndighetens namn på avsändarkuvertet. Några camoufleringsmetoder synes ej behöva tillgripas.

Styrelsen avstyrker motionen.

Kriminalvårdsstyrelsen anser det angeläget, att enhetligt förfarande genomföres, varigenom insyn från obehörigas sida i myndigheternas skriftväxling med enskilda förhindras. Det föreslagna skyddet mot att avsändarens identitet avslöjas bör utformas så att det kan förenas med tjänstebrevsrätt.

Styrelsen tillstyrker motionen.

Socialstyrelsen anser, att olägenheter kan uppstå vid de sociala myndigheternas korrespondens, varför styrelsen har för avsikt att bevaka frågan. Gällande bestämmelser om tjänstebrevsrätt ger ej tillräckligt utrymme för önskvärd diskretion. Om man i stället för avsändande myndighets namn kunde ange ett hemligt nummer, som med vissa mellanrum kunde utbytas, synes ett sådant förfaringssätt vara det mest rationella.

Någon utredning utöver den som postverket kan företaga synes socialstyrelsen ej erforderlig.

Poststyrelsen framhåller, att de myndigheter, varom här är fråga, som regel torde handlägga även ärenden av icke »känslig» natur. Någon annan än adressaten torde därför inte med ledning av uppgiften om avsändare kunna dra några säkra slutsatser om försändelsens art. Vid postdelgivning enligt delgivningskungörelsen får dock vissa försändelser regelmässigt utdelas till bl. a. hyresvärd eller portvakt.

Vid bifall till motionen kan frågan lösas antingen genom att porto erlägges i vanlig ordning eller genom att tjänstebrevsförordningen ändras, varvid flera olika lösningar kan tänkas. Man måste i varje fall räkna med ökade kostnader för administration och en viss försvagning av kontrollen. Vilken metod som bör väljas blir beroende på såväl antalet berörda myndigheter som antalet försändelser. Styrelsen är icke nu beredd att avge något konkret förslag.

Stockholms stads barnavårdsnämnd anför, att den ansett diskretion vid utsändande av meddelanden och brev per post till enskilda personer angelägen. Vid användande av frankeringsmaskin anges i stämpeln »BSN», vilket svårigen kan tolkas av allmänheten. Då mottagningsbevis erfordras

camoufleras avsändaren genom att endast namnet på vederbörande tjänsteman anges på försändelsen. Vid särskilt ömtåliga situationer användes rekommenderade brev utan mottagningsbevis. Vidare användes kuvert av ogenomskinlig kvalitet och särskilt framställda dubbla brevkort.

De ovannämnda *häradshövdingarna* redovisar i stort sett inbördes lika uppfattning. Några olägenheter av betydelse säges ej ha visat sig. De försändelser från domstolarna, som kunna vara besvärande för mottagaren, är stämningar, främst i brottmål, men det utgår så många andra försändelser från domstolarna, att ingen rimligen kan antaga att en viss försändelse just gäller en stämning. Ingen av häradshövdingarna anser några åtgärder behövliga för domstolarnas vidkommande.

Utskottet

Av remissyttrandena framgår att de i motionen påtalade olägenheterna av att meddelanden m. m. från myndigheter är försedda med uppgift om avsändaren beträffande vissa i detta sammanhang betydelsefulla områden — polisväsendet och domstolväsendet — icke kan anses vara av nämnvärd omfattning. Vidare har särskilda åtgärder vidtagits eller planerats för att tillgodose berättigade krav på bättre skydd för mottagarna av försändelser från myndigheterna. Utskottet vill erinra bl. a. om den möjlighet härtill som anvisats i en av justitiedepartementet i samband med polis- och åklagarväsendets förstatligande utfärdad promemoria. I denna förordas att avisering skall få äga rum vid postdelgivning så att adressaten själv kan hämta delgivningsförsändelsen vid postanstalt.

Enligt utskottets mening bör den uppmärksamhet som nu ägnas de i motionen berörda spörsmålen leda till att motionens syfte blir i allt väsentligt tillgodosett utan särskilda åtgärder från riksdagens sida. Utskottet får således hemställa,

att motion II: 24 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 april 1965

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

HARALD J. SKOGLÖSA

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller, Eric Gustaf Peterson, Helleblad, Svanström, Hedlund, Hübinette*, Axel Kristiansson, Helge Karlsson* och Blomquist;

från andra kammaren: herr Skoglösa, fru Jäderberg, herrar Svensson i Kungälv, Rimås, Andersson i Örebro, Björk i Göteborg*, Johansson i Växjö och Thylén.